

«Γεια σας, αηδονάκια!»

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ
ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΓΚΑΙΝΗ

Η πρώτη μεγάλη μάχη για τον ελληνικό στρατό στους Βαλκανικούς Πολέμους είναι αυτή του Σαρανταπόρου, που ξεκίνησε στις 9 Οκτωβρίου 1912.

Το φυσικό οχυρό της στενωπού του Σαρανταπόρου, ενισχυμένο με οχυρωματικά έργα από τη γερμανική αποστολή που είχε αναλάβει τη συνολική αναδιοργάνωση του τουρκικού στρατού, δέχθηκε την επίθεση από μια δύναμη περίπου 90.000 Ελλήνων.

Όπως γράφει η Ελένη Κ. Δημητρίου στο βιβλίο της «Βαλκανικοί Πόλεμοι 1912-1913. Εμπειρία, αφηγήματα, διεκδίκηση της μνήμης» (εκδ. Πατάκη), η ελληνική προέλαση δέχθηκε καταίγισμο πυρός και οι απώλειες ήταν μεγάλες, τόσο που αρκετοί άνδρες οπισθοχώρησαν.

Η Δημητρίου παραθέτει τη μαρτυρία του ιερέα του 5ου Συντάγματος Πεζικού: «Είναι αληθές όσο και λυπηρόν, τινες

στρατιώται, είτε αποκαμώντες εκ της δυσχερούς και ταχείας προελάσεως, είτε εκ δειλίας τινες –οι άνανδροι και του ονόματος του Έλληνα ανάξιοι!– εβραδυπόρουν και εντός των χαραδρών και των θάμνων εκρύπτοντο».

Ο σημερινός αναγνώστης έχει πολύ μεγαλύτερη κατανόηση προς τους άνδρες εκείνους που «λιγοψύχησαν» συγκριτικά με τον στρατιωτικό ιερέα του '12. Οι νεαροί μαχητές είχαν έναν πολύ καλό λόγο που ζορίζονταν ψυχικά: το ελληνικό πυροβολικό τους είχε αφήσει ακάλυπτους. Χρειάστηκε να φτάσει το μεσημέρι για να ξεκινήσει η ομοβροντία του, γεγονός που ενθουσίασε τους πεζούς: «Μπράβο, βάρα

του!», «Δικά μας είναι!», «Γεια σας, αηδονάκια!».

Όπως όμως επίσης συμβαίνει πολύ συχνά, ορισμένες βολές των Ελλήνων πυροβολητών έπεσαν σε τμήματα της 1ης Μεραρχίας. «Γίνηκε σύγχιση. Ανακόπηκε η προχώρηση, στάλθηκαν αγγελιαφόροι, βαβαλλαράιοι, έγιναν σημάδια με μαντίλια, καπέλλα...».

Η κατάσταση διορθώθηκε και τα πεζικά τμήματα πλησίασαν στα 500 μέτρα από τα τουρκικά χαρακώματα. Οι τραυματίες όμως ήταν πάρα πολλοί και, όπως γράφει η συγγραφέας, «οι οίμωγές των πληγωμένων συμπολεμιστών επιδρούσαν αρνητικά στην ψυχολογία τους». Την ίδια ώρα να πέφτει η βροχή και να κοντεύει να δύσει ο

ήλιος. «Και –πράγμα λίαν τραγικόν– οι μαχόμενοι, καίτοι επιυροβόλου διαρκώς, εν τούτοις στρέφοντες από της θέσεως των όπισθεν έβλεπον τους πίπτοντες και τραυματιζόμενους συμπολεμιστάς των, συνεμερίζοντο την οδύνην των και... ανέμενον σφαίρα να τερματίση και αυτών τον βίον».

Όταν ξημέρωσε η 10η Οκτωβρίου, οι Τούρκοι είχαν μέσα στη νύχτα εγκαταλείψει τα χαρακώματά τους. Μονάχα ένα τουρκικό τμήμα στην περιοχή του Λιβαδιού θα δώσει μια τελευταία, πεισματώδη, τριώρη μάχη.

Οι ελληνικές απώλειες της μάχης του Σαρανταπόρου ήταν 182 νεκροί και 995 τραυματίες, οι περισσότεροι από βλήματα πυροβολικού. Μεγάλη νίκη, αλλά με αδικαιολόγητα υψηλό τίμημα σε αίμα. Ακόμη και ο σκληρός Πάγκαλος θα γράψει για «άδικον σφαγήν τοσούτων τέκνων του λαού»...